

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

№ 22.1/10-393 від 07 лютого 2019 року

Щодо складання ДПА з української мови у формі ЗНО

Головам обласних (міських) Рад директорів,
керівникам закладів вищої освіти, які
здійснюють підготовку молодших спеціалістів
одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти
Шановні колеги!

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 22.08.2018 року № 931 «Деякі питання проведення в 2019 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти», від 07.12.18 № 1369 «Про затвердження порядку проведення ДПА» та від 25.01.19 № 59 «Про проведення у 2018/2019 н.р. ДПА» для осіб, які здобувають загальну середню освіту формою проведення державної підсумкової атестації з української мови за освітній рівень повної загальної середньої освіти у коледжах, технікумах, училищах визначено зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО).

Всеукраїнською спілкою голів обласних методичних об'єднань викладачів української філології закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку молодших спеціалістів, для викладачів цих закладів підготовлено Методичні рекомендації, що додаються.

З

повагою,

в. о. директора Ю.І.Завалевський

Міністерство освіти і науки України

Інститут модернізації змісту освіти

Всеукраїнська спілка голів обласних методичних об'єднань викладачів української філології закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів

Схвалено на засіданні Всеукраїнської спілки голів
обласних методичних об'єднань викладачів
українсько філології закладів вищої освіти,
що здійснюють підготовку молодших спеціалістів
Протокол № 1 від 21.01.2019 р.

Методичні рекомендації

**щодо підготовки студентів закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку
молодших спеціалістів, до складання Державної підсумкової атестації з**

української мови у формі ЗНО

Київ – 2019

Укладачі:

Антонюк Т. М., викладач-методист ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж»,
Кабаненко А.М., викладач-методист Київського коледжу комп'ютерних технологій та
економіки НАУ

Рецензенти:

Кульбабська О.В., д.ф.н., професор, завідувач кафедри сучасної української мови
Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича,

Бойчук Т.В., викладач-методист Технічного коледжу ТНТУ ім. І. Пулюя,

Стрижаківська О.С., к.ф.н., викладач-методист
Чернівецького медичного коледжу БДМУ,

Склярєнко З. В., викладач-методист КЗ «Мелітопольське училище культури»
Запорізької облради,
Хомула А.М., викладач-методист Криворізького коледжу економіки та управління
ДВНЗ КНЕУ ім. В. Гетьмана,

Шабанова Т.В., викладач-методист Бериславського педагогічного коледжу
імені В.Ф. Беньковського Херсонського державного університету,
Юзефович М.Г., викладач-методист

ДВНЗ «Чернівецький коледж дизайну та економіки»

Експерти:

Котоловець Л.О., зав. сектору відділу наукового та навчально-методичного
забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО,

Онщенко М.І., методист вищої категорії відділу наукового та
навчально-методичного забезпечення змісту професійної освіти ІМЗО

Згідно з наказами Міністерства освіти і науки України від 22.08.18 № 931 «Деякі питання проведення в 2019 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти», від 07.12.18 № 1369 «Про затвердження порядку проведення ДПА» та від 25.01.19 № 59 «Про проведення у 2018/2019 н.р. ДПА осіб, які здобувають загальну середню освіту» для студентів закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку молодшого спеціаліста, в 2019 році формою проведення державної підсумкової атестації з української мови за освітній рівень повної загальної середньої освіти визначено зовнішнє незалежне оцінювання (далі ЗНО).

У 2017/2018, 2018/2019 навчальних роках вивчення української мови у коледжах, технікумах, училищах здійснюється за навчальними програмами, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.17 №1407 «Про надання грифу Міністерства освіти і науки України навчальним програмам для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти». Підручники рекомендовані наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.18 № 551 «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

Крім того, у 2018 р. з метою якісної підготовки для студентів коледжів, технікумів, училищ було укладено нову навчальну програму з української мови (укладачі: **Антонюк Т.М.** – викладач-методист ДВНЗ «Чернівецький індустріальний коледж»; **Авдіковська Л.М.** – викладач-методист Чернівецького медичного коледжу Буковинського державного медичного університету; **Кабаненко А.М.** – викладач-методист Київського коледжу комп'ютерних технологій та економіки НАУ та інші). Програма укладена відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, відображає предметну мету – формування компетентної особистості, здатної застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

У програмі визначено обов'язковий мінімум змісту освіти, що охоплює основні змістові лінії, а саме: мовленнєву, мовну, соціокультурну, діяльнісну.

У зв'язку з тим, що у 9 класі завершується вивчення української мови як навчального предмета, зміст мовної лінії має узагальнювальний характер, тому навчальний матеріал згруповано за принципом повторення всіх основних норм сучасної української літературної мови, знання яких необхідне, зокрема, й для учасників ЗНО. Окрім того, програмами передбачено певну кількість годин для роботи «над темами, визначеними викладачем»: саме під час цих занять можна виконувати комплексні тестові завдання у форматі ЗНО, поглиблено опрацювати більш складні, формувати компетентності, пов'язані з написанням зв'язного тексту.

Для якісної підготовки студентів до складання державної підсумкової атестації у формі ЗНО, що передбачає поглиблення набутих теоретичних знань у процесі вивчення української мови, удосконалення практичних навичок й умінь, **рекомендовано**:

1. **Сприяти** ознайомленню студентів I курсу з інформацією про обов'язковість проходження ДПА з української мови на II курсі у формі ЗНО, студентів II курсу із загальною інформацією про ЗНО:

1.1. Нормативно-правове забезпечення організації й проведення ЗНО у закладах освіти України.

1.2. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з української мови.

1.3. Зразки варіантів сертифікаційних завдань зовнішнього незалежного оцінювання з української мови попередніх років.

2. **Провести** контрольні роботи (зріз знань) для визначення рівня підготовки першокурсників, враховуючи те, що матеріал з української мови фактично був вивчений студентами в середній школі.

3. **Звертати увагу** викладачам української мови на такі напрями роботи:

3.1. Аналіз змісту та виконання тестових завдань попередніх років.

3.2. Укладання комплексів тестових завдань закритого та відкритого типів для проведення контролю (тематичного, рубіжного, підсумкового тощо) досягнень студентів з урахуванням вимог навчальної програми та програми ЗНО.

Тестові завдання закритої форми передбачають вибір однієї правильної відповіді із кількох (4-5) запропонованих та на встановлення відповідності (потрібно визначити взаємозв'язки між поданими судженнями й фактами, правилами й прикладами до них, мовними явищами та умовами їх реалізації тощо). Такими тестами можна перевірити великий обсяг вивченого матеріалу, діагностувати рівень знань значної аудиторії. Студент зможе краще повторити його, систематизувати.

Тестові завдання відкритої форми – це такі завдання, у яких відповідь на те чи інше запитання може бути вільною, але логічною й достовірною. Вони не містять запропонованих варіантів відповідей і використовуються для того, щоб виявити вміння студентів застосовувати теоретичні знання на практиці.

3.3. Використання тестових технологій здійснювати в три етапи:

- теоретична й практична підготовка студентів до проведення тестування (повторення теоретичних відомостей; засвоєння алгоритмів виконання різних типів завдань, виконання тренувальних тестів);
- проведення тестування;
- аналіз отриманих результатів, виявлення типових помилок в роботах, корекція їх знань.

Важливо заохочувати студентів виконувати завдання не лише правильно, але й швидко, щоб максимально наблизити їх до умов, у яких вони працюватимуть під час ЗНО.

3.4. Активізація роботи з розвитку зв'язного мовлення для формування вмінь складати власні висловлення на дискусійні теми, структуруючи свої міркування, удосконалюючи написане та встановлюючи міжпредметні зв'язки між українською мовою і літературою. Власне висловлення як завершений текст передбачає таку структуру: теза, аргумент 1, приклад з літератури чи іншого виду мистецтва, аргумент

2, приклад з історії, суспільно-політичного або власного життя, висновок. Метою написання зв'язного висловлювання є визначення не тільки рівнів загальної мовленнєвої культури особистості, сформованості тих чи інших комунікативних та правописних навичок, а й морально-етичної зрілості студента, виявлення ним своєї громадянської позиції.

4. **Передбачити час** (до 10 хвилин) на кожному занятті на повторення тих чи інших тем (на вибір викладача), зважаючи на те, що значна частина матеріалу, передбачена програмою зовнішнього незалежного оцінювання, уже вивчена студентами.

5. **Рекомендувати студентам узяти участь** в офіційному пробному тестуванні, яке надасть можливість об'єктивно попередньо перевірити й оцінити знання, зрозуміти практичну методику ЗНО, морально підготуватися до майбутніх іспитів, набути певний досвід оптимальної саморегуляції під час тестування.

6. **Проходити тестування** студентами у режимі онлайн, зокрема на сайті «ЗНО онлайн», де розміщені тести як пробної, так і основної сесії зовнішнього незалежного оцінювання 2009-2018 років. Сайт створений провідним українським освітнім інтернет-ресурсом osvita.ua. Умови виконання всіх завдань, запропонованих на сайті, максимально наближені до реальних, а форма завдань ідентична тій, що пропонується абітурієнтам під час проходження ЗНО. Після цього надаються правильні відповіді та розраховується результат у рейтингових балах, також визначається час, витрачений на виконання.

7. **Провести** консультації для студентів III курсу, які за результатами складання ДПА з української мови у формі ЗНО в 2018 р. одержали 1 або 2, або 3 бали, щодо підготовки до повторного проходження ЗНО з урахуванням вимог підпункту 5 пункту 2 наказу Міністерства освіти і науки України від 22.08.18 № 931 «Деякі питання проведення в 2019 р. ЗНО результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

Студенти, які бажають отримати сертифікати з української мови та літератури, можуть здавати ЗНО з української мови та літератури.

8. **Ознайомити студентів з інтернет-ресурсами**, які допоможуть у підготовці до ЗНО з української мови:

<https://testportal.gov.ua> –Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]

<http://zno.osvita.ua/> – тести ЗНО минулих років онлайн, перевага – можливість одразу почитати коментар: тема, правило, правильна відповідь, <http://zno.osvita.ua/ukrainian/> – за роками.

[http://shevchenko.ukrlib.com.ua/...](http://shevchenko.ukrlib.com.ua/) – інтерактивна біографія Тараса Шевченка.

[http://natalianemirovska.blogspot.com/...](http://natalianemirovska.blogspot.com/) – міні-тест до ЗНО. «Неймовірна двадцятка «Завдання з української мови та літератури» (персональний блог вчителя).

[http://all4zno.net/...](http://all4zno.net/) – фільми on-line з української літератури відповідно до програми ЗНО.

<https://vintest.org.ua/library.aspx...> – електронна бібліотека з української літератури.

<https://www.facebook.com/groups/212137006352231/> – **Student ZNO club!** група у Facebook: Підготовка до ЗНО з української мови і літератури для студентів коледжів і технікумів.

Посібники для підготовки до ЗНО, схвалені комісією з української мови Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, а також посібники для закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку молодших спеціалістів:

Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник: завдання в тестовій формі. I частина. К.: Грамота, 2018. 552с.

Авраменко О.М., Українська мова та література: збірник завдань у тестовій формі. II частина. К.: Грамота, 2017. 80с.

Антонюк Т.М., Стрижаковська О.С., Авдіковська Л.М. Українська мова: навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Чернівці: ДрукАрт, 2014. 344с.

Антонюк Т.М., Борис Л.М., Швець О.П. Українська література: навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Чернівці: ДрукАрт, 2015. 504с.

Освіта.ua
08.02.2019